

Előfizetési feltételek:

Fizetendő Debreczenben.

Egész évre 2 frt.

Fél évre 1 „

Köszvényeknek 60 kr. évi postadíj előleges bekládása után ingyen.

Egyes szám ára 5 kr.

Szerkesztőségi és kiadói iroda:

Nagyvárad-utca: T a s s e r-féle 2083-dik számú házban, a megyeházzal szemben.

Kéziratok vissza nem adtnak.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI

ÉRTESÍTŐ.

TÁRSADALMI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetési díjak:

Négy-hasáboz petit sorért 5 kr.; többször-
rínél 4 kr.

Nagyobb és többszöri hirdetéseknek nagyon kedvező engedmények tételnek.

Bélyegdíj: minden beiktatásért külön 30 kr. „Nyilváltat”-ben megjelenő közlemény minden petit sora 15 kr.

Hirdetések és előfizetések helyben a kiadói hivatalnál, Csáthy Fer. és Társa, Telegráf K. Lajos és László Albert könyvkereskedésében. Budapest: Goldberger A. V., Blockner J., Eckstein Bernát és Haasensteint és Vogler, Bécsben, Prágában Haasensteint és Vogler, A. Oppelich, Schaleck H. és Párisban, Hamburgban és Majnai-Frankfurtban: G. L. Daube és Mosse Rudolf hirdetési intézetében fogadtatnak el.

Irók és az olvasóközönség.*)

Dr. Csernátoni Gyula.

Néhány év óta mind gyakrabban kezd fölmerülni az a kérdés, hogy Magyarországon író- és olvasó között nincs elég szoros kapcsolat; a magyar közönség nem szeret olvasni, vagy könyvet vásárolni és mostohán viselkedik saját irodalmával szemben.

A kérdés megoldását többféle módon kísértették meg. A sajtóban a nagy magyar közönséget hibáztató cikkek bocsáttatnak közre. Megpendítették az írói szalonok kérdését, hogy a kívánt kapcsolat az írók- és művészek- és a közönség között végre valahára létre jöjjön és megszilárduljon. Legújabb a budapesti írói- és művészi körök léptek akcióba azon szándékkal, hogy módozatokat találjanak a magyar könyvek nagyobb számban való terjesztése iránt.

Mindezek azonban csak mozgalmak és tervek, a melyeknek — még eddig — praktikus eredményök nincs. Közölték ugyan a napi lapok híreket a melyek szerint eredeti műveket tartalmazó vállalat indulna meg valamely irodalompartoló egyesület kiadásában — de hát az előzményekből ítélve, praktikus eredménynek ez sem vehető, mivel eddig is nem az írók műveinek megjelenésében, hanem az olvasóközönség részvétlenségében keresték és találták a hibát.

Pedig véleményem szerint, éppen ebben az egyoldalú feltevésben rejlik a legnagyobb hiba.

Anyira megszoktuk már a folytonos részvétlenséget panaszkodni és annyira készen vagyunk az ezt bizonyító érvekkel és példákkal, hogy behunyt szemmel mondjuk ki a szegény közönségre a lesújtó anathémát: részvétlen, mert nem vásárol elég könyvet! Azt a minden esetre nem kevésbé fontos kérdést azonban, hogy: miért nem vásárol? — rendszerint elfeledjük föltenni magunknak.

De egyébként is nagyon egyoldalú ez a hibáztatás, mert azok, a kik ily súlyos vádaknak szokták terhelni a közönséget, rendszerint nem fordítanak gondot annak megismerésére is, holott bizonyos, hogy az ilyesmi az írók, műveinek abszolút becsé tekintetében rendkívül sok előnnyel járna.

Mert tény, hogy az író és az olvasóközönség mindenha szoros kapcsolatban voltak egymással. Az író előtt, mikor ír, egy ideális olvasó-közönség lebeg, a mely megérti és méltányolni tudja gondolatait és vele érez, valahányszor az élet szomorú vagy örömteljes oldalát tárja föl. Gondolkodásmódja és ízlése elől, a mely a maga összességében mint korszellem jelenkezik, nem térhet ki az író, egyfelől azért, mivel öntudatlanul maga is e szellem hatása alatt áll; másfelől pedig: mert művei különben olvasatlanul maradnak. Hátthatosan bizonyítja ezt nálunk a 40-es évek irodalmi viszonyai, midőn a Császár Ferencz, Pap Endre- és Hiadorfé epigonok hiába próbálták a közönségre erőszakolni a már divatját mult klasszikai mázu költészetet; ugyisintén Petrichevich Horváth Lázár is hiába kísérté meg a keztyüs kézzel írott, arisztokratikusan prude és hideg irodalmi-styl divatbuzását, mert a nagy olvasóközönség már előbb a népiesen nemzeti-irány felé hajlott és Petőfit s a már feltűnni kezdő Aranyt báványozta. Érdekes, hogy az olvasók e hajlamait költőink már Kisfaludy Károlytól kezdve észre veszik és ugynevezett népdalaikkban Czuczor és Vörösmarty is kacérkodnak a népiessé.

Ezzel szemben nem tagadható, hogy az író is épp oly mérvben hathat az olvasó közönségre és nem egyszer annak egész irányát megváltoztatja. Nyílt kérdés marad azonban, hogy az ily iránytszó, átalakító hatású munka megírásához is nem a nagy olvasó-közönség, vagy mondjuk: a kor szelleme adja-e az impulzust? Valószínű p. l., hogy még mielőtt Hugó Viktor megírta volna Hernániját, a nagy közönségben már meg volt a reactio az empire-korszak classicismusával szemben. Ugyisint nálunk is országsszerte nyilvánult már a megyékben a nemzeti visszahatás, mikor Vörösmarty a mult fényét és dicsőségét varázsolta vissza Zalán-jában.

Mindezekből az tűnik ki, hogy az írók és olvasók oly nemű viszonyban állanak, mint a lélek és a test. Kölcsönös hatással vannak ugyan egymásra, de hogy e hatások eredményei éppen melyiknek közreműködése által jöttek létre: a legtöbb esetben szorosan meg nem állapítható.

A saját kora és annak szelleme föl az azonban csak igen ritka író, vagy tudós emelkedhetik. A kor hiányai és hibái rendszerint bennök is felfedezhetők és mindig kivétel számba megy, ha akad egy-egy nagy szellem, a ki munkáival és gondolataival megelőzi korát. Az ilyet azonban ritkán értik meg a kortársak. Shakespeare életében csak sonettjeiért dicsérték; Goethét hazafiatlansággal, Petőfit meg izléstelenséggel és porriassággal vádolták. Igaz ugyan, hogy haláluk után annál nagyobb lőndicsőségük, de nem mindenki bír a tehetség akkora mértékével, a mely a csüggedést kizárva: igazi prófétai színvonalra emelkedjék és megsejtse a jövőt, midőn eszméik győzelme biztosítva lesz.

A legtöbb író célját éri és megelégszik azzal, ha kartársai megértik és méltányolják, s már csak ez a körülmény is alkalmazkodóvá teszi a közönséghez. De ez az olvasó-közönség, a melynek többé-kevésbé minden író keresi a kegyét, a körülmények és az intelligencia foka szerint többféle.

Legmagasabb színvonalon az oly olvasók állnak, a kiknek érzékek van az igazi teremtető-erő: a compositio iránt. Ezek nemcsak részleteikben, hanem a magok egészökben tudnak élvezni egy-egy művet. Főlismerik, keresik és meg is találják a szépet, miközben a legőszintebb gyönyört élvezik. Az író hibái sem maradnak rejtve előttük, de minden előnyt is méltányolni tudják. Az ilyeneknél az olvasás munka és élvezet egyszerre. Csekély számmal vannak az igaz, de sok pénzt adnak könyvre, mert ez épp oly életszükség nekik, mint akár a ruha, vagy a mindennapi kenyér. Ők az olvasók igazi ideáljai.

Az u. n. nagy olvasó-közönség már igen sokban különbözik tőlük. Ez t. i. válogatás nélküli olvasó és rosszabb egyenesen. A szépet is élvezi ugyan, ha véletlenül éppen ráakad, de nem keresi, mert időtöltés céljából fordulván a könyvhöz, az olvasás nála inkább pihenés, mint munka. Éppen ezért a szépirodalom termékeiből is a könnyebb fajtát keresi, a melyekben kizárólag az érdekesítő eseményekre és nem a feldolgozás mikéntjére fordított gondot az író. Az olvasók ezen része aránylag igen kevés könyvet vásárol, mert ők alkotják a kölcsön-könyvtárak törzsközönségét s belőlük telik ki az olvasók azon igazi magyar speciálitása is, a ki egy újságot, vagy könyvért inkább a harmadik faluba elküld mindennap egy lovas embert, hogy sem megvegye vagy előfizessen reá.

Izlés tekintetében a legalacsonyabb nívóan áll a ponyva közönsége, a mely fájdalom, hazánkban sokkal nagyobb, mint a hogy képzelne az ember. Scultety József a „Szépirodalmi könyvtár”-nak csufolt rémregény vállalat intőzői örömtől ragyogó szemekkel tudnának beszélni arról a sok pénzről, a melyet a magyar közönségtől besepertek. Hogy ne, mikor magam is, sok jómódú vidéki birtokos szobájában és folyosóján láttam azokat a silány olajnyomatokat, a melyekkel e zugirodalom terjesztői lépve csálják a közönséget. E művek között még elvétve sem akad egyetlen egy magyar sem. Kizárólag idegen ferczelmények, a melyeket olcsón és sok ezer példányban colportálnak mindenfelé, de van annyi eszök, hogy a sajtót kikerülők és óvakodnak a netalán kritizáló journalistától.

Ime, nagy vonásokban körül-belől ilyen az a közönség, a melylyel az íróknak le kell számolniuk. Mindenik olvasó-közönségnek megvan a maga kedvencz írója — s megfordítva: mindenik írónak a maga olvasó-közönsége, a melyet írás közben maga elé képzel és megnyerni óhajt. Egyik a másikat ronthatja, vagy nemesítheti.

Ha péld. a nagy olvasó-közönségre számító író igyekszik ugy irni, hogy minden művéből kitűnjék a maradandóságra való törekvés: lassanként olvasóinak ízlése is emelkedni fog. A tapasztalás

azt bizonyítja, hogy a közönség szívesen alkalmazkodik, csak bánni kell tudni vele és kellő táplálékkal ellátni. Mert az olvasók száma aránylag hazánkban is elég nagy és éppen nem szorult arra, hogy olvasási kedvét mesterségesen vagy hivatalosan élesszék. Ellenkezőleg, az az egyik főbb, hogy íróink nagy része panaszkodik a közönség részvétlensége miatt, de nem dolgozik annyit és ugy, hogy annak olvasási szükségletét — ha minőségileg nem is, de legalább mennyiségileg kielégítse. Hiszen vegyük csak a regény-irodalmat. Az egy Jókain kívül alig van jelenleg olyan írónk, a ki hivatás-szerűen foglalkoznék a regény-írással és mint ilyen egyszersmind egyéniség is lenne a maga mű-fajában. Elbeszélőinknek ritkán jut idejük egy-egy önálló és nagyobb szabású compositióra. Tehetsé-
göket rövid elbeszélésekben és kicsinyke tárczában aprózzák el és ha meg-meg ír is valamelyik egy-egy regényt nem folytatja tovább, hanem újból visszatér a napi sajtó moloch-jához — temetni.

De valljuk meg, hogy az eddigi törekvések és kísérletek első sorban még mindig arra irányultak, hogy közönség minél több könyvet vásároljon. Azonban, hogy: miféle könyveket? — arra már kevesebbet gondoltak.

A nagy közönség fölolvassmánya t. i. a szépirodalom. Vers, regény, elbeszélés, de különösen a két utóbbi. Hány kötet jelenik meg azonban e mű-fajokból évenként? körül-belől 25—35 és ezekből is egy jó rész kezdőktől, a kik iránt pedig egy kissé bizalmatlan a közönség, a mit — annyi csalódás után — nem lehet zokon venni tőle. Ha már most e műveket az olvasó közönség minden tagja megrendeli is, vajon meddig éri meg velők? A jegyjobb esetben egy-két hónapig, s azután kényszerűn fog újból a fordításokhoz folyamodni.

Szóval: a nagy közönségre számító íróknak mindenek előtt irni kell, és pedig úgy irni, hogy egyéniséggé fejlődjék, a kinek nevét hallva mindenki tudja, hogy mit várhat tőle. Különben is az önért-zetes író nem elégedhetik meg pusztán azzal, hogy a könyvei keljenek, hanem inkább azt kívánja, hogy olvasás, ismerjék és szeressék. Annival inkább szüksége van erre, mivel manapság már folyton versenyeznie kell a külföld kiválóbb íróival, a kiknek művei nem ritkán az eredeti kiadásokkal egyidejűleg kerülnek ki a mi könyvpiacunkra is.

Ez a verseny pedig sok nehézséggel jár a hazai íróra nézve. A legnagyobb ezek közül az, hogy az illúsiót annyira fölkelteni és ennek következtében az olvasó érdeklődését oly mértékben lekötöni csak igen ritka esetben tudhatja.

Az idegen regényíró péld. a mi közönségünk előtt ismeretlen viszonyokat és helyzeteket tár föl, a melyekbe az olvasó zavartalanul beleképzeleti magát és egy pillanatra sem ábrándítja ki a dolgok közelsége, vagy a valóság. Épp ugy elhiszi az írónak, hogy Párisban, Londonban, Berlinben vagy Lipcsében történt meg valamely esemény, mint az, hogy Weimarban, Góthában, Rahlában, vagy a külföld bármely kis városkájában.

Nem így történik azonban a hazai regény-íróval! Próbálja meg csak valaki — kivévén, ha nem történelmi tárgyú dolgot ír — a fővároson kívül bármely kisebb hazai városkában vagy köz-
ségben szerepeltetni regényét. Itt már mindjárt előtérbe tolu az olvasó részéről a hely- és viszonyok ismerete, a mely sokat levon az illúsióból. De még egyéb bajok is származhatnak. X. vendéglős péld. Szentesen kikéri magának, hogy az ő vendéglőjében ilyen, vagy amolyan emberek szoktak volna megfordulni, mint a milyeneket a tisztelt regényíró ez s ez című regényében leír és ez, ellen nyílt-
téri cikkekben tiltakozik. Az olvasó öpkénytelenül is azt kutatja, hogy vajon melyik fiatal ur, orvos, kereskedő vagy urhölgy alakját és kalandját dolgozta föl az író? Egyiknek-másiknak a neve, vagy életkörülményei véletlenül hasonlítanak a regény szereplői közül valamelyikéhez, s aztán lássa, a szegény író, hogy minő praktikával tud szabadulni a sok tiltakozás, helyreigazítás, vagy kérdezősködés elől. Valószínű, hogy ennyi herce-
hurca után a kritika is megjegyezne róla legalább annyit, hogy a naturalizmus nem pasquillok írásában áll.

Ez lehet az oka annak, hogy elbeszélőink tulajdonban nagy része óvakodik személyeit valamely ösmerős helységben vagy vidéken szerepeltetni, hanem inkább költött helyneveket használ. Ezzel aztán igaz, hogy kikerüli a fönttértintett kellemetlenségeket, de igen könnyen egy másik — és pedig nem kisebb — bajba eshetik, t. i. elveszti közvetlenségét, azt a legszorosabb kapcsot, a mely író és olvasó összefűzhet. A költött helynevek és viszonyok — különösen ha egy-egy nagyobb idegen író hatása is közreműködik — oly képzelt világba és ösmeretlen regiokba sodorhatják, a hová a legbuzgóbb olvasó sem követheti.

Igazi Scylla és Charibdis hát ez a dolog, a melylyel komolyan számot kell vetnie az írónak, mielőtt azt kívánná, hogy a közönség elkapdossa műveit. Már pedig az irodalmunk iránti legforróbb szeretet sem mondhatja ki velünk, hogy íróink a magok részéről is mindent elkövettek volna a közönség könyvvásárlásban nyilvánuló kegyének megnyerhetésére.

Sőt — csak a felhozott pár körülmény alapján is — határozottan tulzottnak tűnik fel az a sok vád, a melylyel újabban az olvasó közönséget illeték. Az a lapok által annak idején szükséztelen colportált hír pedig, hogy egy írókból álló köldöttség a belügyminiszternél is megfordult volna a könyvvásárlás, vagyis inkább a könyveladás érdekében: páratlan eset, ha csakugyan megtörtént.

Mert ugyan mi gyönyörűsége telnek akárme-
lyik igazi poétának vagy regényíróknak abban, ha műveit csak úgy olvasnák el, ha körrendeletileg ajánlatnának? De ha mindjárt vállalkoznék is egy ily gyöngéd hivatalos pressióra valamelyik kormányfő: vajon akkor is a legérdemesebb és a legjobb műveket ajánlaná-e? ... Ki bírálta ezt el? Bizonyosan valami zárt-testület, a melyben természetsszerűleg kifejlődik a monopolium és a protekció. ...

De nem vázolom tovább e ferde viszonyt, a mely a legkisebb hivatalos színezetű beavatkozássra is mulhatlanul bekövetkeznék irodalmunkban. A tapasztalás bizonyítja, hogy semmiféle magasztaló dicséret sem tehet jóvá, vagy kedvelté egy tehetségtelen író, még akkor sem, ha ingyen osztogatják a műveit — és megfordítva: a szellem és az igazi tehetség kitör, ha még oly mesterségesen akarják is elfojtani.

Olcsóbbakká és így hozzáférhetőbbekké tenni a könyveket; vagy: jól szervezett vállalatok alapján a kevésbé neves íróknak is módot nyújtani, hogy a közönség előtt megjelenhessenek; tagadhatlanul sok tekintetben elősegítene az író- és olvasó közötti bensőbb viszonyt.

Az igazság azonban, véleményem szerint mégis csak az, hogy az olvasó közönség hazánkban is elég nagy, csak meg kell szerezni és részben visszahódítani, még pedig számára és tartalomra nézve is kielégítő eredeti munkával, mert a valóban jó műnek mindig akad vevője is, meg olvasója is!

HÍREK.

— **Istenitisztelek.** Ma, vasárnap, február

26-án az ev. r. templomokban a következő lelkészek tartanak istenitiszteleket: a nagytemplomban: t. Kassay Béla s. lelkész; — a kistemplomban: Tóth István s. lelkész; — az újtemplomban: Dicsőfi József lelkész; — az ispotálytemplomban: K. Tóth Kálmán lelkész.

— **A „debreczeni polgári kör”** f. évi márczius hó 5-én azaz vasárnap d. u. 3 órakor — saját helyiségében — évi rendes közgyűlést tartand, melyre a kör tagjait tisztelettel meghívom. A közgyűlés tárgyai: 1. Évi jelentés. 2. A számvizsgáló bizottság jelentése a mult évi számadás megvizsgálásáról. 3. A jövő évi költségelőirányzat megállapítása. 4. Könyvtári bizottság jelentése. 5. Tisztújítás és bizottságok megalakulása. 6. Indítványok. Felkérnek a tagok minél nagyobb számban leendő megjelenésre, annnyival is inkább, mivel ha kellő számban nem jelenének meg a 15 napon belül tartandó új közgyűlés a tagok számára való tekintet nélkül fog megtartatni. Debreczen, 1893. február 22. Nagy Ferencz egyleti elnök.

— **Az új kórház** teljesen kész van, sőt a rendőri felülvizsgálatot is megjeztették. A beköltözés márczius 15-én kezdődik.

*) Beszterce-Nászdörmegye jeles tanfelügyelőjének e mély és alapos gondolkodására való eszikkét melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe.

— **A Csokonai-kör** tegnapi felolvasó ülésén, melyen előzőleg Katona Imre kollegánk olvasott fel nagy hatás mellett, Géresi Kálmán igen figyelemreméltó indítványt tett. Debreczen történetéből olvasván fel, ismertette II. Doboz István leveleit, melyek a Károlyi grófok nagykárolyi levéltárában vannak s melyek e szomorú idők jellemrajzát adják, indítványt tett, hogy egyesek, a város, vagy a Csokonai kör, egy város levéltárában, mint egybeült elszórtan lévő adatokat, melyek e korra és Debreczenre vonatkoznak, nyomassa ki.

— **Szabolcska Mihály** lapunk volt szerkesztője pár nap óta városunkban időzik.

— **A polgári házasságról** nagy feltűnést keltő cikksorozat indult meg a Pesti Hírlapban, melynek írója egy köztisztviselőnek örvendő debreczeni pap.

— **Geréby Fülöp** jó nevű kereskedő Sándor nevű fia mult év november 29-én véletlenül agyon lövettet. Az eset, mely pénteken tárgyalatott a törvényszék által így történt. Négy kisdiák, Geréby Sándor, Österreicher Manó, Török Barna és Dudinszky Kornél kirándultak egyik Cserén levő tanársa s viték magukkal flobert puskát és pisztolyt. Mikor kijátszva magukat bementek a szobába, próbálgatták a pisztolyt, hogy ha gyutacsot sütnék el rajta, képes-e az ember a csővön tartani a kezét. E közben Török az egyik pisztolyt golyóra töltötte, mit Österreicher nem tudva, sőt abban a hitben, hogy csak kapszli van rajta, közvetlen közelből Gerébyre lőtt vele. A fiú azonnal meghalt. A mai tárgyaláson a törvényszék Bakonyi Samu dr. ügyvéd elnöke után felmentette Törököt is, Österreichert is.

— **Tanulmányút**, Dr. Kellner Elek városunk tehetős fiatal orvosa, a gyomor és belbajokat különösen tanulmányozandó, Ewald tanárhoz Berlinbe utazott.

— **A főiskolai magyar irodalmi önképző társulat** havonta tartatni szokott nyilvános közgyűléseit február hóval ismét megkezdte. E gyűlések tárgyai mint eddig, ezután is szavaltatok, felolvasások lesznek. Midőn a társulatunk iránt érdeklődő városi közönségnek legközelebb február hó 26-án d. u. 3 órakor az akadémiai 6-ik számú teremében tartandó gyűlésünk műsorát tudomására hozni szerencsém van, egyuttal azon óhajomnak adok kifejezést, hogy vajha — az egyetülni virágzására befolyással lévő — érdeklődése a városi közönségnek, legközelebb is nyilvánulna. A február 26-iki ülés műsora a következő: Komoly szavaltat: Páli Lajos 3. thól. Felolvasás: Makkai Jenő 2. thól. Komoly szavaltat: Lencz Géza 3. thól. Felolvasás: Szűcs Béla 4. thól. Vig szavaltat: Kecskeméthy Gyula 3. thól. Debreczen 1893. Február 23. Pótor Elemér főjegyző.

— **Reichmann Ármin** hitközségi elnökkel a napokban a Zion egyület tekintélyes számu küldöttsége tisztelgett Weisz Sándor együleti elnök vezetés alatt, megköszönve a szép adományt, melyet az egyület segítségére. Reichmann megatottan válaszolt a küldöttség szónokának.

— **A háztulajdonosok fakompetenciája.** Debreczen város meg a mult év december hónapjában folyóvá tette a háztulajdonosok részére kedvezményesen áron nyújtandó fakompetencia kiszolgáltatását. A főszámvevői hivatal, a mennyiben a háztulajdonosok jó része már kiváltotta a kompetenciát, záros határidő kitűzését fogja javasolni a városi tanácsnak, hogy így még bezárólag márczius hó 4-én estig szolgáltatassék ki azok részére a fakompetencia, kik ennek kiváltására jogosultak s eddig ezt még nem tették.

— **A ragályos betegségek** terjedését megakadályozandó, a tanács a következő hirdetést teszi közzé. Városunk területén, a kiskorúak közt mutatkozó kanyaró (vörös himlő) betegséget továbbterjedésének megakadályozása céljából, figyelmeztetik a közönséget a következőkre. 1-ször. A kanyaryaróban megbetegedő egyén, az egészségesektől elkülönítendő. 2-ször. A betegszoa óvatossággal szellőztessék. 3-ször. A beteg valadéknak — köpet és hányadék — felfogására szolgáló edénybe carbolsav teendő. 4-ször. A beteg által használt evőeszközök és ivóedények forró vízzel azonnal megmosandók. 5-ször. A beteg fehér- és ágyneműi mielőbb forró vízben kimosandók. A nem mosható ruhaneműek, a padlások, több napon át szellőztetendők. 6-ször. A betegségek bevégezése után a betegszoa 6 órán át kengőzsel kifestendő, azután a benne lévő butorok 5%-os carbollal mosattassanak fel, a padlózat forró vízzel mosattassék fel, a padlózatlan szoba földje pedig ugyancsak 5%-os carbollal dattal — azaz öt dekagramm egy liter vízben felolvasztva — locsoltassék fel, a szoba fala

pedig vagy újra festendő vagy bemészendő. 7-szer. Kötelesek a szülők és gyámok mindazon tanulókat az iskolától távol tartani, kik ragályos betegekkel érintkezésben voltak, vagy oly házban laktak, hol ily betegek vannak. Azon tanuló, ki a fennemlített ragályos betegségben szenvedett, négy hétig az iskolától nem látogatathatja és csak orvosi bizonyítvány alapján vétehetik fel az iskolába. 8-ször. A tanítóknak jogában áll, sőt kötelessége a ragály gyanus tanulókat az iskola látogatásától mindaddig eltiltani, míg ragálytalansága orvosi bizonyítvány által igazolatik. Az ezen óvszabályok ellen vétők, vagy mulasztók, az 1876. évi XIV. t. czikk alapján, a rendőrfőkapitányság, mint közegészségi ügyekben első fokú hatóság által háromszáz forintig terjedhető pénzbírsággal, esetleg 60 napra terjedhető fogsággal büntetettnek. Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsától 1893. február 19. — A városi tanács.

— **Halálozás.** Mély részvétellel értesültünk Bencsik Istvánné sz. Pillmann Bertha asszony f. hó 22-én történt haláláról. Csak 27 évet élt s férjét és kis fiút hagyott árva. Temetése f. 24-én volt általános részvét mellett.

— **A debreczeni izr. betegsegélyző és ápoló nőegylet** folyó évi márczius hó 4-én az „Arany-Bika” szálloda disztremében zárt körű álarczosbált rendez. Kezdeté 9 órakor. — Belépti-jegy ára 1 frt. — Pályoly-jegy 4 frt. — Pályolyba belépőknek személyijegyet is kell váltaniok. — A jótékony célra szánt felülfizetések köszönettel vétetnek és hirlapilag nyugtáztatnak. — Belépti-jegyek Rott L., Boros testvérek, Szentkirályi Tivadar és Schwarzb. B. uraknál kaphatók. — Pályolyjegyekre Kossuth-utca 31. sz. a. lehet előjegyezni.

— **Az élet.** Halovány lányka áll a Csapó-utca sarkán, nagy kék szeméből kövér könnyecsek szaladnak végig arcán, ruhája foszladozik, félretörp sarku cipőjébe beegye a víz; — és nem áll vele más szóba csak a hideg, nedves szél mely belekapaszkodik kopott nagy-kendőjébe s lefejtí válláról, megmutatva a rongyok alól is kitűnő szoborszerű alakját. A gyerek ott áll, talán várakozva, talán maga se tudja mert. Éhes. Azt nem venné föl, de beteg testvére hever otthon a hideg, nedves szalmán s az is éheznek. Ezért telik meg a szeme könnyel. Munkát keresett, nem talált, most kuldulna, de nem jön ajkára a szó, nem tudja, hogyan kezdjen hozzá. Magas, sugár, elegánsan öltözött deresedő, de gondosan fésült hajú, kibortóvált állu uraság halad el mellette s műtőféleg nézi végig a gyermeket. Még vissza is néz reá, aztán eltűnik a városháza táján. Aztán... aztán megjelenik egy magas, száraz vén asszony, szőbe áll a gyerekkel, susog a fülebe nem tudni mit és viszi magával le a piac-utczán. A városháza alatt nagyot ásít a hajdu, a mi nyilván jó vadász-időt jelent, a toronyóra unalmasan jelzi az időt, a posta megjön a maga pontos idejére, a czukrásznál cog-nacoznak az idült gavallérok, a Bikában „kötések” történnek tavaszra, a hold pedig épen most, délután 3 óra 30 perczkor lép az első negyedbe. Világos, hogy minden rendben van.

— **Vadászkaland.** A mi emberséges törvényünk védelmébe veszi ugyan a tapsi füleket, a mennyiben még a vadászkalandáriumban is kiirattja, hogy augusztus 15-ig nyulra tilos a vadászat, de az már hibája, hogy e védelem nem terjed ki a macskákra és hogy az adminisztráció nem környékezi meg kellőképen a koczapuskásokat. Így esett meg a következő vadászkaland egyik ismerősünkkel, kit mi igen-igen sokra becsülünk a boltban, de sportkedvelő passzióit — nem utánozzuk. Erdemes ismerősünk a napokban kikocsizott Derecskére, természetesen vitte magával a puskát. Utközben egyszer csak megpillant valami szürkét. Szürke is, fut is, okvetlen nyul kell legyen! Kapja a puskát és ledurrantja. Mikor aztán diadalmasan lejt zsákmányához, akkor látja meg, hogy tulajdonképen egy jókora kandurt fosztott meg életétől. A kocsis kapott egy liter bort, hogy hallgasson, mi egy jó szívtart, azért hát titokban is tartjuk az esetet, de a vadásztörvény kiegészítését követeljük.

— **Eljegyzés.** Ivánovits Antal fodrász üzlet tulajdonos eljegyezte Martinyi Lajos színházi fodrász szép és kedves mostoha leányát Dianiska Irmát.

— **Alföldy Károly** táncztanító f. évi márczius hó 4-én, szombaton a „Margit” fúrdó táncstermében tánczidenye bevégezésű tánciskolájá összes tanosztályaival próbá-bált rendez.

— **A temetőbe** vezetó utat az Anna-utca végén elborítottá a víz. A plébánia megkereste a rendőrséget, hogy a lehetőségig tegye az utat járhatóvá.

— **„Magántisztviselők Lapja”** czimén társadalmi és közgazdasági betilap indul meg, melyre ezennel felhívjuk a figyelmet. Magyarországi egy művelt, számra nézve is jelentékeny szerepet játszó társadalmi osztályának, a magántisztviselőknek mindaddig nincs organuma a nyilvánosság előtt. Midőn néhány hét előtt mozgalom indult meg egy országos nyugdíjalap létesítésére ez a hiány még érezhetőbbé vált. De a lap által egy másik nagy hiányt is pótolhatni ez: a hivatalnok állások köztvetítése. Az előfizetési díj egy negyedévre 1 frt 50 kr. Kiadóhivatal Budapest, Páris-szálloda.

— **Összekülönbözés.** A pálinkadepóba bement Kopasz Imre polgármester s inni kezdett. Azután bement Vincze György és szintén inni kezdett. Kopasz azt mondta, jó a pálinka, Vincze azt mondta, nem jó. Kopasz újra mondta, hogy jó. Vincze ezért kénytelen volt úgy ütni fejbe Kopaszt, hogy ez véresen bukkolt le a földre. — A heves férfiut le-tartóztatta a rendőrség.

— **Magyar daltár.** Hoós János dévai tanár ismét folytatni szándékozik „Eredeti Magyar Daltár” czimű vállalatát, melyből már három évfolyam jelent meg. A munka iránya marad a régi, vagyis kedvelt dalköltőinek költeményeire közl: töröl metszett, minden ízében magyaros eredeti népdalokat, művésziessébb kivitelű műdalokat, románczokat, balladákat stb., úgy alkalmazva a zongora letételt, hogy a magasabb műigényekkel bíró zenekedvelőknek ép úgy, mint a gyengébb zongorajátzóknak egyaránt kellemes szórakozást nyujtsanak, melynek keresztül vitelére hazánk legjelesebb zeneköltői vannak megnyerve. A Daltár minden hónapban megjelenik egyszer 8 oldalon 7—8 dal tartalommal, vagyis egy éven át 12 füzet 90—96 dal tartalommal, színes borítékban. Előfizetési ár: Egész évre 12 füzet 6 frt. Félévre 6 füzet 3 frt. Negyedévre 3 füzet 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 60 kr. Az előfizetési pénzket Hoós János szerkesztő-kiadóhoz küldendők Dévára. (Hunyadmegye.)

— **Mezőgazdaság.** Tapasztalati tény, hogy háziállatainknál egy a változóknak tavaszi időjárás, mint az átmenet az istállóban való etetésről a zöldtakarmányra, nagy befolyással van azok testszerzetére, és ez különösen a fiatal barmoknál, sertéseknel, juhoknál, szárnyasoknál igen gyakran, mint ragályos betegség lép fel. Alkalomszerűen tartjuk azért, hogy ajánljuk használatra övszer gyanánt Kwizda corneuburgi marhatápláló porait, Kwizda sertés porát, Kwizda vérhas elleni porát, a juhok, tyukok, libák, kacskák stb. számára, mint a melyek éveken általi használat folytán jóknak bizonyultak.

— **Debreczeni ingatlanok** forgalma a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál f. évi febr. 4—11-ig.

Özv. Katona Istvánné Szabó Erzsébet veszi özv. Nagy Ferenczné Kovács Juliánna és társai szegletes-utczai 76. sz. házát ondódi földével 2700 frtért.

Balázs Sándor és neje Sarkadi Eszter veszik özv. Debreczeni Józsefné Szakál Zsuzsanna homok-utca 3020. sz. házát 650 frtért.

Fényes Gyula veszi Keresztényi Imréné Kecskés Irén varga-utczai 2255. sz. házát.

Rozenberg Salamon és neje Schwarcz Lina veszik Kohn Adolf homok-utczai 2942. sz. házát 900 frtért.

Terdik István és neje Faragó Mária veszik Végh Mihályné Jóna Zsuzsanna majorsági földét 300 frtért.

Bányai János és neje Szabados Erzsébet veszik Szabados Ferencz és neje Gut Zsuzsanna csapó kerti szőlője egyrészét 126 frt 25 krért.

Kőrösi András és neje Dári Erzsébet veszi Veréb Lajos és neje Kozma Juliánna szél-utczai 2478. sz. házát ondódi földével 3000 frtért.

Dien László és neje Kovács Juliánna veszik Tóth Sándor ondódi földét 475 frtért.

Mártha Zsuzsanna Nagy Lajosné veszi Tóth Sámuelné Papp Erzsébet téglás kerti szőlőjét 300 frtért.

Nehéz József és neje Süvöltös Mária veszik Nagy János és neje Takács Juliánna árok-utczai 749. sz. házát ondódi földével 3200 frtért.

Fekete Imre és neje Husák Erzsébet veszik Molnár János és neje Vincze Karolin liba kerti sor 1193. sz. házát 850 frtért.

Hüse János és neje Nagy Zsuzsanna veszik Piskolti Zsuzsanna özv. Mór Jánosné újföldét 386 frtért.

Szokol Juliánna veszi Vas János szegletes-utczai 90. sz. házát 7600 frtért.

Oláh István és neje Kovács Klára veszik Sarkadi István hatvan utczai szőlője egyrészét 500 frtért.

— Nem beszélek erről többet; gyerek vagy, úgy sem értenéd.

Ne is érted meg soha. Eredj most aludni, s álmodjál szépeket, hiszen még gyermek vagy, boldog vagy!...

— Másnap az öregem nem leltem sehoh.

* * *

Sok, sok év mult el azóta. Megértettem már, mit nem értettem a k o r. Sőhaj szállott el keblomból, mikor az öregem gondoltam. Csak még egyszer láthatnák jó öreg! Megláttam. Az utcán sétáltam egykor, midőn népsöndület vonta magára figyelmemet; én is oda mentem. Öreg koldus feküdt a földön, mozdulatlanul, megtört szemekkel. Ajjai még beszéltek volna valamit, csendesen rángatóztak, — míg végre az is elmult, — meghalt.

Éreztem a könny forrását szememben, midőn ráismertem öreg barátomra. Szegény öreg, hogy így kelet veled találkozzom!

Fülembe csengett az öreg szava, mit régen régen mondtok: az asszony, az asszony, őrizkedj tőle fiam!...

Föltették egy rozszant talyigára, s elvitték oda, a hol király és koldus mind egyforma, hol nincsen kin, nincsen szenvedés...

...Szegény öregi!...

Simonyi József.

Ifj. Szegedi Dániel és neje Borusz Eszter veszik Szűcs István és neje Kaszás Eszter kigyó-utczai 128. sz. házát ondódi földével 6450 frtért.

Kis Sándor és neje Balogh Rozália veszik Major András és neje Facsar Zsuzsanna halápi kaszállóját 840 frtért.

Koczka János és neje Fábán Eszter veszik Hegedűs István és neje Katona Juliánna iskola-utczai 3192. sz. házát újföldével 1300 frtért.

Szabó Imre veszi Szele István 3674. sz. házát 1200 frtért.

Kis lutri.

1893. Február 22-én.

Prága	50	90	27	74	61
Lemberg	2	24	55	44	76
N.-Szeben	66	82	70	11	2

Szerkesztői üzenetek.

V. I. Bocsanat, hogy mindez ideig késtünk, mentes ki ez a csunya idő. De ebből még nem következik, hogy Nagysád ne írjon. — **Kohn.** Ön Kohn is, Löwy is, felekezeti viszonyai is súlyosbító körülményül vehetők: — hogyan merészel hát ilyen szellemben írni! Vigye olyan laphoz, a melynek szabad politikáját, mert úgy gondoljuk, hogy az ön cikke okvetlen politikai cikk kell hogy legyen, mert — érthetően. — **Anonymus.** Ne bitorolja ezt a nevet. — **Káro.** Ha kegyed ezzel a névvel, papagály, vagy mopszli akarna lenni, nem lenne allene kifogásunk; de már versíró ne legyen. — **B. H. L.** ur, kiről ön kérdőzködők nemokára elhagyja Debreczent. Siessen addig megölni, másképp elkésik. — **F.** Polemiába nem bocsátkozunk senkivel, megmondjuk a magunk véleményét, de nem költözködünk. A helyzetünk olyan, hogy nem tehetjük. Mig kollegáink hat napon át üthetnek, mi csak a hetedikén válaszolhatunk. Komoly társadalmi, gazdasági vagy irodalmi vitában felvennők a keztyűt, de az ön dolga egyik sem ezek közül, sőt még csak nem is közügy. — **Katholikus.** Köszönjük. Nem ön az első, ki így gondolkozik s ezt tudatja velünk, mig akad olyan fanatikus is, a ki zsidó lapnak szid össze. Pedig hát mi nem vagyunk se keresztények, se zsidók, se mohamedánok, hanem; — utolsó lélekzetig magyarok. Az a munkatársunk, ki az első cikket írta, kálmintás, a tárcza írója katolikus, a másik cikket írja ismét kálmintás, azt a multikori hirt pedig igaz, hogy abból a forrásból kaptuk, a melyet ön említ, de — megkaphattuk volna más helyről is, hiszen nem státustitok. Még egyszer köszönjük, igen jól esett. Egyébiránt kívánságához képest átvesszük a D. H. nyilnteréből a talmud idézetét:

„A jámborságban is tartson az ember bizonyos mértéket és sohase lépje túl azon határt, hol a vallási túrelmetlenség kezdődik, mert az embernek embertársával szemben minél nagyobb türelmességet kell tanúsítania; nem szabad indulatnak és bosszúvágyónak lennie, hanem legyen szelid és mindenkiel szemben a legbékésebb érzelmektől áthatva, még pedig nemcsak hitorsosával és rokonaival való érintkezésben, hanem olyanokkal szemben is, kik más vallásnak a hivei és hozzá egész idegenek.” (Talmud: Abodoh Zoro 17. a.)

„Szeresd felebarátodat, mint te magadat; ezen sarkalatos mózesi törvény a pogányra is kiterjed.” (Tana de be Elia 15.)

„A pogányt még gondolatban sem szabad megcsalni.” (Talmud: Cholin 95.)

„Nem szabad a pogány szegényeknek megtiltani, hogy ne részesüljenek a tartlón feledetben és utószüretben.” (Talmud: Gittin 59. b.)

„Pogány és zsidó szegény együtt tápláltassék, pogány betegnek egy kell gondját viselni, mint zsidó betegnek és a pogány és zsidó halott együtt temethető el.” (U. o. 61.)

„Nem szabad senkit sem lekötelnünk oly ajándékkal, melynek magunk sem vehetjük hasznát, — még pogányt sem.” (Talmud: Cholin 94. a.)

„Valamint balkezünket nem vágjuk le, ha megsérti jobb kezünket, úgy a velünk együtt ugyanazon társadalom — államot — tagját, felebarátunkat, se semmisítsük meg és ne gyűlöljük még akkor sem, ha megsértett volna bennünket, szintén egyik tagját a társadalomnak.” (Talmud: Jerusalmi.)

„Az állam törvénye az állampolgári életben kötelező erejű.” (Talmud: Baba Kama 113. b.)

„Minden népek jámborai részesek az örök üdvösségben.” (Tosefta Synhedrin 13, 2.)

„Ha valahová jutsz, akkor csatlakozzál az uralkodó szokáshoz.” (Talmud B. Meczia 66. l.)

„Nem kell eltérni az általános szokástól.” (Talmud Synhedrin 46. l.)

„Kötelességévé tétetik a zsidónak, nem zsidó társát fenntartani, őt minden veszélyből kimenteni, p. o., ha vízbe esik, vagy kőfál dől reá, megmentésére minden kigondolható el kell követni.” (Sefer Mizroth Mizvah 16.)

„A torával foglalkozó nem zsidó hasonló a jeruzsálemi főpaphoz.” (Talmud B. Kama 35.)

„A zsidó birónak a pogány féllal szemben is lelkiismeretesen kell eljárnia.” (Talmud B. Kama 113.)

„A nem zsidónak” megrablása súlyosabb beszámítás alá esik, mint a zsidónak (Tosefta B. Kama 10. sz.)

„Még a pogányt is, a ki igazságra tanít, meszterként tisztelt.” (Talmud Megilla 16.)

Málvin. Csak írjon nagysád, majd meglátjuk milyen lesz. A kinek a kellő műveltsége megvan, tud írni, ha akar. — **Szimplicius.** Bizony maga igazán szimleks.

Kiadói üzenetek.

Lápnak 7-ik számából 50—60 darabot, ha olvasóink hajlandók visszaszádni készségesen visszaváltunk 10 kr-ával.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős: **Zioherman Herman** kiadótulajdonos.

TÁRCZA.

A „vén korhely.”

Szegény öreg! Mintha most is látnám abban a színehagyott fekete kabátban. Mintha most is látnám csuszogni azokban a Nóé idejéből maradt cipőkben. (Ha ugyan akkor viseltek cipőt.) Foglalkozásra nézve napdíjas volt. Valóságos Sanyaró Vendel. Valódi diurnista — typos. Ismertem nagyon jól, egy udvarban laktam vele,

Mikor először megláttam azt a kopott alakot, olyan öltözethen, milyet én, — bár még kis deák voltam, — szégyeltem volna fölvenni, — lenéztem azt az embernek csufolt igavonó állatot. Mert mi egyebb a diurnista?

Szegény öreg! de sok pajkosságot elkövettem rajta, a többi vásott ficsókkal egyetemben. Az már régen volt. De szívesen földmázasztanálak mostan. Szegény öreg!

Egy délután behitt magához a „vén korhely.” (Ez volt hivatalos neve.) Félve léptem szobájába, s az önvád bizonyos nemével. Leültetett téglával föltámasztott asztalához, előkeresett valahonnan egy üveg bort, s elében téve, oly szíveséggel kínál, hogy lehetetlen volt visszautasítani jószágát. Ő is ivott. A bor föloldta nyelvét; beszélni kezdett az elmúlt időről, az elmúlt boldogságról. Aztán pirogatni kezdett, de az a szemrehányás oly szelid

volt, — hogy miért gunyolom én őt, — őt, a ki engem úgy szeret.

Csaknem sirva fakadtam, mikor szavait hallám, mik lelkemet rázkódtatták meg. Olyan szomoruan nézett reám!

Az első üveg bor elfogyott s előkeresett másikat, — s ezen szavak közt tévé az asztalra:

— Látod fiam, — mondá — ezt a bort; ahány csepp van abban, annyi csepp verejtékemből gyűjtöttem én azt össze. Inkább nem ettem, hogy csak ihassam, hogy csak feledek, feledjek...

Nem értettem e szavakat.

— De mit feleljen, — kérdém.

Az öreg oly szomoruan nézett rám, mint valami élő sirkereszt. Talán könny is ragyogott szemében, vagy csak én láttam úgy; felel:

— Az asszonyt!...

Az asszonyt!... Ezt meg épen nem értettem; de ő folytatta:

— Igen, fiam, az asszonyt; — mert ne gondold ám, hogy én mindig ilyen ágrólszakadt voltam. Én is voltam valami, vagy valaki egykor, de az asszony, az asszony!...

Szerettem mint a madár a szabad leget, — miként a bálványimádó istenét, de ő, ő... ő...

— Elhalgatótt. Fejét lehajtá az asztalra, s hallottam, mint zokog. Aztán fölemelkedett; úgy tántorgott szegény. Bizonyára a bor ártott meg neki, — gondoltam, pedig dehogyan! Fölbajtotta az utolsó pohár bort, s mondá:

(46.) 3—3.

Legjutányosb költségvetésekkel kívánságra szolgálunk.

rendeztem be és nyitottam meg.

**VAS NAGYKERESKEDÉSE
DEBRECZEN BEN.** (50) 2—?

Az ezen rovatokban közlöttek iránt felvilágosítást ad s egy ily közleményt 25 kr előleges lefizetés mellett, felvesz és közzétesz

Kis-Várads-utca 2094. Széll-ház,
I. emelet.

CARL KUHN & Co.
BÉCS. (4-6)

➡ Rendel: 9-10-ig, 3-5-ig. ➡

MINDENNYIT KAPHATÓ. 17 KITIINTETO ÉREM

LEGFINOMABB MINŐSÉG

CHOCOLAT
SUCHARD
NEUCHÂTEL (SCHWEIZ).
CACAO

OLCSÓ · ARAK ·

KÖNNYEN OLDHATÓ KAKAO

1 kg - 200 Csecke

egész gyári árak mellett árulom ki.

(4—52.) Tisztelettel
ifj. PÁJER JÓZSEF.

A VILÁGHIRŰ

A VÁROSHÁZA SARKÁN.

Árjegyzék ingyen, bérmentve.

Ugyanitt megrendelhető a „CALIGRAF” amerikai írógép. — Intézeteknek, nagykereskedőknek, gyengeszeműeknek, fogyatékos kezűeknek; legszebb és leggyorsabb írórendszer.
(274.) 22—52.

